

	02.Kas	09.Kas	Değişim		02.Kas	09.Kas	Değişim
BIST-100 Endeksi	94.123	92.839	-% 1,4 ▼	EUR/USD	1,1385	1,1334	-% 0,4 ▼
2 Yıllık Gösterge Tahvil Faizi	%23,10	%21,71	-139 bp ▼	USD/TL	5,4286	5,4596	% 0,6 ▲
Türkiye 5 Yıllık CDS	370	364	-6 bp ▼	EUR/TL	6,1807	6,1892	% 0,1 ▲
MSCI GOÜ Borsa Endeksi	997	976	-% 2,1 ▼	Altın (USD/ons)	1.232	1.209	-% 1,9 ▼
ABD 10 Yıllık Tahvil Faizi	%3,21	%3,19	-3 bp ▼	Petrol (USD/varil)	71,2	69,1	-% 2,9 ▼

Geçtiğimiz hafta ABD kaynaklı veri akışı küresel piyasaların gündemindeydi. ABD’de ara seçimlerin sonuçları takip edilirken, ülkede borsa endeksleri yukarı yönlü hareketini sürdürdü. Fed Kasım ayı toplantısında politika faizini sabit bırakırken ABD ekonomisinin güçlü seyrine atıfta bulunarak Aralık ayı toplantısı için faiz artırımına yeşil ışık yaktı. Euro Alanı’nda ise İtalya kaynaklı sorunlar yatırımcıların risk algısının bozulmasına ve euronun değer kaybetmesine neden oldu. Arz fazlasının oluşabileceği yönündeki değerlendirmelere bağlı olarak aşağı yönlü hareketini sürdüren petrol fiyatları ayı piyasasına girdi. Yurt içinde ise zayıflayan iktisadi faaliyetin etkileri ödemeler dengesi verilerinde izlendi. Son dönemde TL varlıklara yönelik risk iştahının iyileşme kaydetmesi tahvil faizlerindeki düşüşü beraberinde getirdi.

ABD’de ara seçimler yakından takip edildi.

Geçtiğimiz Salı günü ABD’de gerçekleştirilen ara seçimler küresel piyasaların odağındaydı. Demokratlar beklendiği üzere Temsilciler Meclisi’nde çoğunluğu elde ederken, Cumhuriyetçiler Senato’daki üstünlüğünü korudu. Beklentiler paralelinde gerçekleşen seçim sonuçlarının ardından ABD’de borsa endeksleri yönünü yukarı çevirirken, önceki dönemde nispeten kolay bir şekilde hayata geçirilen vergi indirimleri gibi kamu maliyesi uygulamalarının geleceğine yönelik belirsizlikler doların ve tahvil faizlerinin seyrinde etkili oldu. Demokratların muhalefet ettiği genişlemeci maliye uygulamalarının daha zor yürürlüğe gireceği yönünde güç kazanan beklentilerle birlikte ilk etapta ABD tahvillerinin getiri eğrisi yataylaşırken doların diğer gelişmiş ülke para birimleri karşısında zayıfladığı izlendi. Öte yandan, haftanın ikinci yarısında İtalya kaynaklı sorunların yeniden gündeme gelmesi euroyu dolar karşısında zayıflatarak DXY endeksinin artışa geçmesinde etkili oldu.

Geçtiğimiz hafta ABD’de yakından takip edilen bir diğer gelişme de FOMC toplantısıydı. Perşembe günü sonra eren toplantısında Fed politika faizini beklentilere paralel %2-2,25 aralığında bırakırken, ABD’de politika yapıcıların ekonomiye dair yaptıkları değerlendirmeler küresel yatırımcıların gündemindeydi. ABD’de hanehalkı tüketiminin canlı seyrettiğini dile getiren Fed, özel sektör yatırım harcamalarının son aylarda daha tedrici bir artış kaydettiğine dikkat çekti. ABD’de işgücü piyasalarının güçlendiğini ve enflasyonun hedeflere uyumlu bir görünüm sergilediğini yineleyen Fed’in yapmış olduğu son değerlendirmeler ülkede politika faizinin bir sonraki FOMC toplantısının gerçekleştirileceği Aralık ayında tekrar artırılacağına işaret ediyor.

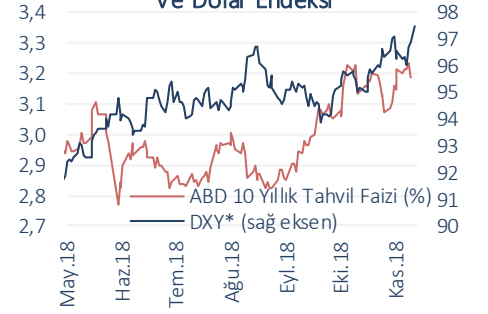
Euro Alanı’nda belirsizlikler devam ediyor.

Son dönemde Euro Alanı’nda açıklanan veriler iktisadi faaliyetin kademeli bir gelişim kaydettiğine işaret ederken, İtalya’nın kamu maliyesine yönelik olumsuz değerlendirmelerin bölge ülkelerine yönelik risk iştahını zayıflattığı görülüyor. AB Komisyonu’nun İtalya’yı mali kurallara uygun davranmaya yönelik çağrısına ek olarak IMF’nin de ülkeyi bütçe harcamalarını kısması gerektiği yönünde uyarması yatırımcılar tarafından dikkatle takip edilirken; İtalya’dan bu yönde henüz somut bir adım atılmamış olması piyasalardaki tedirginlikleri artırıyor. Euro Alanı’nda güvenli liman olarak görülen Alman tahvillerine talep güç kazanırken, yatırımcıların ihtiyatlı tavrı nedeniyle euronun değer kaybettiği gözleniyor. Geçtiğimiz hafta aşağı yönlü trendini sürdüren EUR/USD paritesi 1,13 ile Haziran 2017’den bu yana en düşük seviyesine yaklaştı.

Petrol fiyatlarında gerileme devam ediyor.

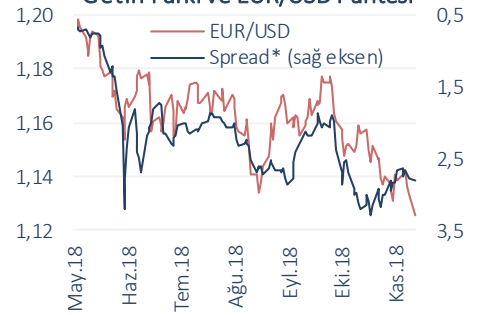
Küresel ekonomide Çin ve Euro Alanı başta olmak üzere belirginleşen yavaşlama sinyallerine karşılık petrol arzının arttığı ve bu çerçevede petrolde arz fazlasının gündeme gelebileceği yönündeki değerlendirmeler son haftalarda yakından takip ediliyor. Geçtiğimiz hafta ABD’de petrol stoklarının beklentilerin üzerinde gerçekleştiğinin açıklanmasının yanı sıra ülkenin üretimini artırdığı yönündeki haberler

ABD 10 Yıllık Hazine Tahvili Faizi ve Dolar Endeksi

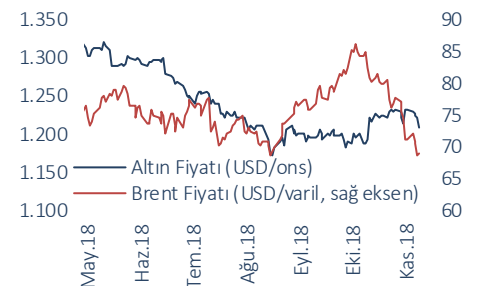
*Endeks ABD dolarının diğer gelişmiş ülke para birimleri karşısındaki gelişimini göstermektedir.

İtalya-Almanya Tahvillerinde Getiri Farkı ve EUR/USD Paritesi

*5 yıl vadeli tahvillerin getiri farkı, ters ölçek.

Altın ve Petrol Fiyatları

Kaynak: Datastream

petrol fiyatlarının gerilemesinde etkili oldu. Brent türü petrolün varil fiyatı haftalık bazda %2,9 gerileyerek Cuma gününü 69,1 dolar seviyesinde tamamladı. Böylece petrol fiyatları Ekim ayı başında gördüğü tepe noktasına göre %20'nin üzerinde düşüş kaydederek ayı piyasasına girdi. Küresel piyasalarda gerileyen altın fiyatları haftayı 1.209 dolar/ons seviyesinde kapattı.

Reel efektif döviz kuru yükseldi.

Son haftalarda ABD ile ikili ilişkilerin iyileşme kaydetmesi çerçevesinde Türk lirasının değer kazandığı gözleniyor. Ekim ayında TÜFE bazlı reel efektif döviz kuru (REDK) 7,5 puanlık artışla 69 seviyesinde gerçekleşti. Böylece son sekiz aydır kesintisiz gerileyen REDK, Ekim ayı itibarıyla yönünü yukarı çevirdi.

Moody's'ten Türkiye ekonomisine yönelik değerlendirmeler...

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Türkiye'de iktisadi faaliyetin 2018'in ikinci yarısından itibaren belirgin bir şekilde yavaşladığına atıfta bulunarak ekonominin dört çeyrek boyunca küçülme riskiyle karşı karşıya olduğunu belirtti. Bu çerçevede tahminlerini revize eden Moody's, Türkiye ekonomisinin 2018 yılında %1,5 oranında büyüdüktan sonra gelecek yıl %2 küçüleceğini, iktisadi faaliyetin 2020 yılında ise tedrici bir toparlanmayla %3 civarında artış kaydedeceğini açıkladı. Kuruluşun yayımladığı son tahminlerin Yeni Ekonomik Program'da çizilen yol haritasından olumsuz yönde ayrıştığı görüldü. Moody's ayrıca, iç talebi canlandırmak amacıyla yapılan vergi indirimlerinin kısa vadede tüketimi artıracığını ancak bu durumun enflasyonist baskıların yeniden canlanması riskini de beraberinde getirdiğini savundu.

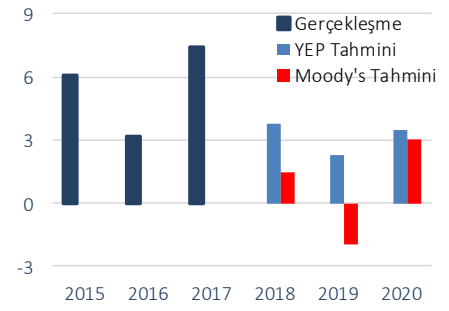
Eylül ayında ödemeler dengesi fazla verdi.

Türkiye ekonomisindeki dengelenme sürecinde **ödemeler dengesi** Ağustos ayından sonra Eylül'de de fazla verdi. Bu dönemde ödemeler dengesi 1,8 milyar fazla ile piyasa beklentisine paralel bir görünüm sergiledi. Portföy ve diğer yatırımlar kalemlerinde sermaye çıkışları sürerken, Eylül ayında resmi rezervler 3,5 milyar dolar azaldı ([Ödemeler Dengesi Raporumuz](#)).

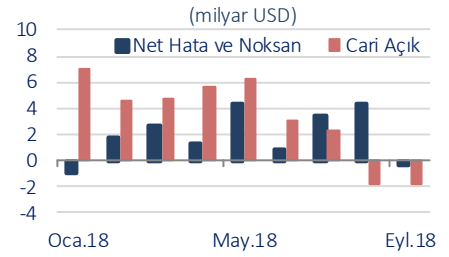
Yurt içi piyasalarda dalgalı seyir...

Geçtiğimiz hafta başında Türkiye'nin İran'dan petrol ithalatına geçici süreyle muafiyet tanındığının açıklanmasının yanı sıra ABD ile ikili ilişkilerde yol kat edildiği yönündeki haberler yatırımcıların risk iştahını destekledi. TL varlıklara yönelik artan taleple birlikte getiri eğrisinin aşağı yönlü hareket ettiği ve piyasa faizlerinin gerilediği gözlemlendi. Haftanın ilk yarısında 5,30 seviyesinin altına test eden dolar/TL ise hafta sonuna doğru yönünü tekrar yukarı çevirdi. Bu gelişmede, düşük seviyelerden gelen alımların yanı sıra doların küresel piyasalarda değer kazanması etkili oldu. Geçtiğimiz haftanın son işlem gününde 5,55 seviyesine yaklaşan dolar/TL Hazine'nin bu haftaki borçlanma takviminde yer alan 6 ihaleden 3'ünü, finansman ihtiyacındaki azalmayı gerekçe göstererek iptal ettiğini açıklamasının ardından tekrar gerileyerek Cuma gününü 5,46 seviyesinde tamamladı.

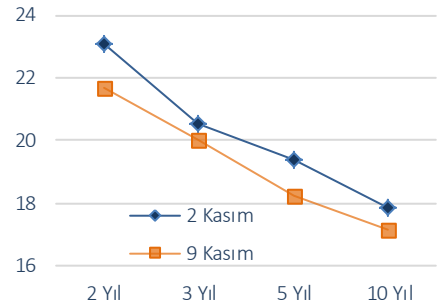
GSYH Büyümesi (%)

Net Hata ve Noksan ve Cari Açık

TL Getiri Eğrisi (%)

Veri Gündemi

		Dönemi	Piyasa Beklentisi	Önceki
12 Kasım	Ödemeler Dengesi	Eylül	1,8 milyar dolar (G)	2,6 milyar dolar
	Hazine 13 Ay Vadeli Tahvil İhracı	-	-	-
	Hazine 5 Yıl Vadeli Tahvil İhracı	-	-	-
13 Kasım	Hazine 2 Yıl Vadeli Tahvil İhracı	-	-	-
14 Kasım	Hazine İç Borç Ödemesi (19,5 milyar TL)	-	-	-
	Euro Alanı GSYH (öncü)	3. Çeyrek	%0,2	%0,2
	Euro Alanı Sanayi Üretimi	Eylül	-%0,3	%1
	ABD TÜFE (aylık)	Ekim	%0,3	%0,1
15 Kasım	Bütçe Dengesi	Ekim	-	-6 milyar TL
	TCMB Beklenti Anketi	Kasım	-	-
	İşsizlik Oranı	Ağustos	-	%10,8
	ABD Perakende Satışlar (aylık)	Ekim	%0,5	%0,1
16 Kasım	Sanayi Üretimi	Eylül	-	%1,7
	ABD Sanayi Üretimi	Ekim	%0,2	%0,3

(G) Gerçekleşme

Kaynak: Datastream

Sektörlerdeki Gelişmeler

YEKA RES-2 projesinin detayları netlik kazanıyor.

Enerjide dışa bağımlılığı azaltmaya yönelik politikalar doğrultusunda yenilenebilir kaynakların daha etkin kullanılmasını amaçlayan projelerin detayları netlik kazanıyor. Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları rüzgar enerjisi (YEKA RES-2) kapsamında yaklaşık 1 milyar dolarlık yatırımla kurulacak toplam 1.000 megavatlık santraller için Balıkesir, Çanakkale, Aydın ve Muğla "yüksek rüzgar sınıfı" bölgeleri olarak belirlendi. Kurulacak rüzgar çevrim santrallerinde asgari %55 oranında yerli ürün kullanımı aranırken söz konusu projenin dolaylı olarak yaklaşık 3 bin kişilik istihdam yaratması bekleniyor.

Büyükbaş hayvan ithalatının 2021'de sona ermesi bekleniyor.

Bir süredir uygulanmakta olan canlı hayvan ithalatı ile kırmızı et fiyatları kontrol altına alınırken sektörün dış pazara bağımlılığının artması son dönemde gerek TL'nin değer kaybetmesi gerekse yetiştiricilik maliyetlerinin yükseliş kaydetmesi nedeniyle üreticiler üzerinde baskı yaratıyor. Konuyla ilgili değerlendirmelerde bulunan Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli mevcut durumda Türkiye'nin büyükbaş hayvan stoklarının yeterli durumda olduğuna işaret ederek önümüzde 4-5 aylık dönem için büyükbaş hayvan ithalatının gündemde bulunmadığını belirtti. Pakdemirli ayrıca, orta vade için gerekli hazırlıkların yapıldığına dikkat çekerek 2021 yılından sonra kasaplık hayvan ithalatının sonlandırılacağını açıkladı. 2017 yılında Türkiye (0102 GTİP kodlu) canlı büyükbaş hayvan ithalatında 1,2 milyar ile ABD ve İtalya'nın ardından dünyada üçüncü sırada yer almıştı.

İ Neden Önemli ?

2018'in Eylül ayında 1,8 milyar USD fazla veren cari denge, Ocak-Eylül döneminde 30 milyar USD açık vermiştir. Yılın ilk 9 aylık dönemde cari açığın finansmanında rezerv varlıkların önemli rol oynadığı görülmektedir.

Ödemeler Dengesi (milyon USD)		
	Eyl.18	Oca-Eyl.2018
Cari İşlemler Dengesi	1.830	-29.992
Finans Hesabı		
Doğrudan Yatırımlar*	-827	-5.332
Portföy Yatırımları*	904	3.120
Diğer Yatırımlar*	4.812	6.470
Rezerv Varlıklar	-3.476	-16.886
Net Hata ve Noksan	-416	17.307

Kaynak: TCMB

*: İlgili kalemlerdeki (-) değerler sermaye girişini (+) değerler sermaye çıkışını göstermektedir.

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem
Bařekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

Alper Gürler
Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Bora Çevik
Uzman
bora.cevik@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.